

Foto: Alena VYKULILOVÁ

OPOŽDĚNÉ ZAMYŠLENÍ NAD VÝSLEDKY VOLEB

PETR SAK

Volby a volební výsledky jsou pro mne především výpovědí o společnosti, a nad tím se chci zamýšlet. I při případných volebních podvodech se stále vlastně jedná o monumentální sociologický experiment srovnatelný pouze s akcí Statistického úřadu při sčítání obyvatel. Řadu dní po volbách lze již reflektovat i reakce různých expertů, novinářů, komentátorů na volební výsledky a zahrnout je do této analýzy.

Ve volbách zvítězilo hnutí ANO a s SPD a Motoristy je schopno sestavit vládu. Dosavadní vládní koalice sice volby prohrála, ale stále ovládá justici, policii, zpravodajské služby, média, prezidenta a má podporu Bruselu a jeho celého aparátu a bruselských institucí i zpravodajských služeb. Daleko před volbami se objevovaly náznaky, že stávající moc má variantu B pro případ prohraných voleb. Co Evropská komise dokáže, jsme viděli v Rumunsku a v Moldavsku.

Co zatím můžeme pozorovat u nás. Z toho, co se děje, lze vyvodit, že cílem je destrukce vlády na půdorysu uvedených tří stran. Nápadné je, že útoky nejsou vedeny na ANO, ale na malé strany SPD a Motoristy. Každý z útoků má jinou techniku.

Tomio Okamura vcelku nevhodně zmínil budoucí

odvolání policejního prezidenta.

Spustila se obrovská kampaň proti, jejímž výsledkem bylo, že SPD bylo zrušeno vedení resortu ministerstva vnitra. Útočící novináři zapomněli, že Vít Rakušan „odvolal“ policejního prezidenta ještě před ustavením vlády a nikdo nezpochybňoval jeho funkci ministra vnitra. Navíc věcně měl Okamura pravdu. Působení policie za současné vlády bylo v rozporu s demokracií, Listinou základních práv a svobod a se svobodou slova. Za to vše je odpovědný policejní prezident. Pokud chce ANO splnit jen část svých předvolebních slibů, tak nemůže ponechat policejního prezidenta ve funkci.

Dalším útokem byla

petice akademiků proti vedení ministerstva životního prostředí.

Obávají se změn v politice ministerstva. Vcelku mne ani nepřekvapuje, že akademici neznají nebo předstírají, že neznají, principy demokracie. Pokud stávající vláda ve volbách neobhájila svůj mandát, je to v důsledku toho, že společnost chce změnu, zřejmě i v ekologické politice. Pokud akademici chtějí zachovat stávající ekologickou politiku, tak měli podporovat k volebnímu vítězství stávající vládu, anebo se angažovat politicky a vyhrát volby. Konec konců, Strana zelených u nás existuje.

Je zajímavé, že těm samým akademikům nevadilo a nevádí potlačování jednoho ze základních principů vědy (ale i demokracie), a to je diskuse, jak říkal T. G. Masaryk. Vědci, kteří měli odlišný názor na klimatickou krizi, byli ostrakizováni a nepripouštěni do diskuse. Výjimkou byl seminář organizovaný SPD v Poslanecké

sněmovně. Vědci z celého světa s tvrdými daty předkládali jiný pohled na klimatickou krizi. Věda se v současnosti řídí pomocí grantů a vědecká pracoviště a vědci jsou jako bumbříček, který nemá nikdy dost. Má to jeden háček. Vědci musí docházet k výsledkům, které jsou zadavatelem chtěné. Proto ta obava akademiků z ministra, který není součástí greendalové party.

Ovšem akademici si neuvědomují, že pryč jsou doby, kdy akademici (profesoři, docenti) měli ve společnosti morální prestiž. Mohou si za to sami, protože si jako ty nejlepší volili do čela Nerudovou, Králíčkovou, Beka, Fialu, Petráčka. Občan si z toho vyvodil, když tito jsou nejlepší, tak jací asi jsou ti normální? Konec konců mohou být v mafiánské společnosti vysoké školy jiné? Také další útok byl na motoristy.

Deník N přišel s objevem, že Filip Turek

před patnácti lety měl na internetu věty, které lze interpretovat jako nacistické, proto nemůže být ministrem. V zahraničí by mu kladli otázky k těmto 15 let starým poznámkám. Je s podivem, že Deník N si všímá 15 let starých žvástů, které možná ani nepadly, a nevšímá si aktuálního oživování nacismu. Evropská politika, včetně českých, používají nacisticko-banderovský pozdrav, podporují všechny formy uctívání nacismu na Ukrajině, odhalování soch a pojmenování ulic a náměstí po Banderovi a Šuচেযেচৌবি. Česko v OSN hlasovalo proti(!) přijetí usnesení o zákazu uctívání a propagace nacismu.

Směšný je i argument případné pozice Filipa Turka v zahraničí. Morální a ideové nároky na vystupování západních politiků již víceméně neexistují. Zvykli jsme si na všechno a vrchol všemu nasazuje Donald Trump. Pokud by se jednalo o přirozené dění, tak v zahraničí by si patnáct let starých žvástů nikdo nevšímal. Samozřejmě pokud by to nebyla operace zpravodajských služeb.

To vše Deník N neví, nebo ignoruje. Opět se ukázalo, že Deník N není novinářské médium, ale politicko-propagandistická stoka. Z předchozích aktivit autorky článku Zdislavy Pokorné se nabízí její napojení na BIS.

Překvapivá byla opatrná, až kritická reakce politiků zbývajících stran nové koalice. Nechali se zahnat do defenzivy. Také je třeba si uvědomit, že těmito štvanicemi oslabuje celá nová vládní koalice, ale uvnitř této koalice sílí pozice hnutí ANO a klesá pozice zbývajících dvou malých stran. Pokud nová vládní koalice se dostatečně nevypořádá s těmito štvanicemi, a zřejmě přijdou další, tak si nezaslouží vládnout.

Opakovaně se hovoří o významu politického marketingu,

hodnotí se marketing jednotlivých stran a jeho význam pro volební výsledek. Politický marketing je třeba vnímat v kontextu trojčlenky. Subjekt marketingu a marketingový produkt, politická strana, v jejíž prospěch se marketing koná a objekt-občané, na

kteří je marketing cílen a jejichž volební chování určuje úspěšnost marketingu. Úvahy o marketingu se zaměřují na první díl trojčlenky, na vlastní politický marketing. Klíčový je však třetí člen trojčlenky - občan a jeho kvalita. U vzdělaného, inteligentního občana s analytickými kompetencemi nemá politický marketing, který je, podobně jako reklama sofistikovanou lži, šanci.

V čem jsou volební výsledky zajímavé? Petr Fiala má pravdu,

že Spolu ve volbách neprohrálo.

Získalo dokonce více hlasů než v předchozích parlamentních volbách. Nabízí se otázka, jak je možné, že po tom všem, co tato vláda provedla a kam českou společnost dovedla, ji volilo více voličů, než když nastupovala k moci se sliby, které nesplnila.

Tato vláda je bytostně spjata s kauzami, které z ní dělají vládu mafiánů. Kauzy Dozimetr, Kampelička, Bitcoiny jsou nezpochybnitelné. Komentátoři očekávali v důsledku těchto kauz propad preferencí vládních stran a propad ve volbách, což se však nestalo. Otázka zní proč.

Pokud jsou komentátoři a experti kritičtí k politickým stranám a politikům, tak předpokládají, že na rozdíl od zkorumpovaných, psychopatických a nemorálních politiků jsou občané morální a mafiánské chování politiků u nich vzbudí morální rozhořčení. To je však chybná hypotéza. Velká část populace se ztotožnila s kapitalistickou morálkou. Konec konců od počátku devadesátých let nám byla vnucována pomocí primitivních hesel. „Špinavé peníze neexistují“, „O peníze jde až v první řadě“. V kapitalismu je přece pro zisk normální krást, podvádět, lhát, korumpovat, vraždit. Těm, kteří volili vládní strany před čtyřmi lety a také letos, mafiánské praktiky vládních politiků nevadí. Jsou to přece jejich praktiky. Pokud voliči vládních stran odmítnou některého politika, je to ne kvůli jeho morálce, ale protože byl nešikovný a ohrozil tým, celý „gang“. Viz nezvolení Zbyňka Stanjura v Ostravě.

Shoda hodnot a morálky jsou jedním faktorem ztotožnění a volby vládních politiků. Pro část voličů hodnotová a morální shoda jsou dostatečným důvodem k volbě politiků pětikoalice. Proto nevádí mafiánské kauzy, destrukce stavebního řízení Piráty apod.

Druhý segment voličů pětikoalice jsou především mladé generace, jejichž analytické schopnosti byly utvářeny lajkováním a sdílením na sociálních sítích. Jsou dokonale předpřipraveny převzít názor, který je jim předložen. Tento segment je ideální obětí politického marketingu. Když se jim řekne, že se mají bát útoku Rusů, tak „nespustí“ analytické operace k vyhodnocení tvrzení, ale vynoří se emoce a emocím odpovídající chování.

Vedle nepochopitelného množství hlasů pro politiky pětikoalice jsou ještě více šokující

preferenční hlasy pro bakaláře Jana Lipavského,

kteří získal v Praze vůbec nejvíce preferenčních hlasů. Pražská

Pokračování na str. 3.

2024 ANEB CESTA TAM A ZASE ZPĚT

ALEXEJ MIKULÁŠEK

Na stránkách pražského nakladatelství LEDA čteme o románu 2024 aneb Útěk z Unionie tyto reklamní věty: „KDOSI NEZNÁMÝ nám poslal rovnou tiskové podklady. Knihu jsme z povinnosti proletěli – A ABSOLUTNĚ NÁS OHROMILA! Jde o senzační satirický román, který čtenáře přenášá do absurdní Kontinentální unie, v němž úřední směrnice diktují vše, od vstávání v pět ráno po povinnou ‘genderizaci’ [...]. S Josefem a Věrou, dvěma málo konformními hrdiny, se noříme do prostředí plného byrokratických pakáren, kde i závěsy jsou výhradně zelené a na svobodu slova se vzpomíná. [...] Připravte se na jízdu plnou ironie, kde si bytostně český humor bere na mušku vlastní společenské poměry. Příběh ve Švejkových stopách rozesměje, donutí zamýšlení [...]“

Jakkoliv to zřejmě nebyl „KDOSI NEZNÁMÝ“, kdo zaslal „rovnou tiskové podklady“, je anonymnost součástí autorova záměru a fikce, autorství tedy nebudeme prozrazovat, ani o něm (fiktivně) spekulovat. Není však bez zajímavosti, že jako první byl „z autorství“ podezírán ředitel Nakladatelství LEDA Rudolf Červenka. Následují i další tipy.

I v publikačně svobodnějších podmínkách, než definují ony dnešní, jsme byli svědky podobných „mystifikací“: za všechny vzpomeňme na anonymní vydání sbírky 52 slok, zdařilých veršů psaných oněginskou strofou s nezvalovskou inspirací, textu dokonce prý nalezeného v popelnici; k ní se později autorsky přihlásil básník Petr Kukul (1970): vydal ji znovu pod svým jménem a s logicky znějícím autorským vysvětlením v roce 2014 (v příbramském nakladatelství Periskop; odpovědným redaktorem svazku byl Karel Sýs).

Román o blahu Unionie

a (ne)možnosti úniku z ní vzbudil pozornost spíše v prostoru alternativních médií než „hlavního proudu“. Radka Johnová (jméno ani příjmení nepředstavují pseudonym) v internetovém deníku TO (15. 9. 2025) píše, že čteme román „o společenské revoluci, o které snily generace liberálních maoistů již dlouhá desetiletí. Každý občan Unionie smí po libosti říkat vše, co unijní orgány zařadily na seznam povolených tvrzení, hlasovat pro, neptat se, nemyslet a oslavovat krásný a radostný život v Kontinentální unii“. Svůj názor pak dokládá satirickou koláží vybraných úryvků. Recenzentka také připomíná jména jako Franz Kafka (hlavní postava se nikoli náhodou jmenuje „Josef“), dále je jmenován Jaroslav Hašek, pochopitelně i George Orwell.

Markus Cohen (jde o pseudonym českého romanopisce) na webu Parlamentních listů (7. 9. 2025) píše v perexu své analytické recenze s podtitulem Absurdita dovedená k dokonalosti: „Představte si následující svět! Všechny nápady vymykající se zdravému rozumu a zrozené v politicko-aktivistických kruzích se podařilo slavně realizovat. Každá směrnice, jakkoli nesmyslná, platí jen proto, že byla navržena. Svoboda slova je nahrazena svobodou opakovat oficiální názor. Tradiční rodina je považována za zpátečnický přežitek. Tak přesně v tomhle světě se ocitnete při čtení českého satirického románu Útěk z Unionie. A velice rychle pocítíte, jak se v takovém světě nedá žít.“ Autor si následně všimá i toho, že jde o román „klíčový“, kde řada jmen odkazuje na skutečné figury našeho současného i nedávného politického a kulturního směřování.

Hlavní postavou je Josef,

spíše však než Josefu K. nebo Josefu Švejkovi je přece jen podobný spíše Winstonu Smithovi, resp. jakémusi Josefu Novákovi. Mladý muž (25 let) žijící v gubernii dystopické Kontinentální unie, pozdější unitární Unionie. Žije v kamerovém systému, kde vládne byrokracie, směrnice, povinná genderizace, cenzura, kult sexu, drog i oficiálních ideologů a – uvědomělá AI.

Josef je profesí novinář, který pracuje v redakci unijního časopisu a produkuje články na předepsaná témata: o zdravé stravě z cvrčků, o Zdislavu Šavlovi, kterého málokdo nespojí s Václavem Havlem, texty o Blahu pro Blaho Unie apod. Přízpůsobuje se („mlčet a nevyčnívat“, s. 59), aby přežil, lže, protože lžou i ostatní a lež se konstituovala jako nová normalita. Po incidentu s interpretací sochy Goliáše Bílého a „zločinu nepomočení mapy“ (s. 40) je obviněn z úchytky a odveden do Tábora nucené genderizace. Dokáže obelstít systém a projít genderizačním procesem formálně, utíká do kolektivistické Vesnice, ale skutečný „normální život“ jej zde nečeká: „Vždyť je to přece úplně to stejné, co platilo v Unii, jen natřené na snesitelnější barvu. Snesitelnější?“ (S. 179).

Po návratu z Vesnice (jak se ukáže, je projektem unijní opozice) je coby „Josefina“ řízen vševídnoucím okem umělé inteligence a získává „výhodu“ – je povýšen a pověřen dohledem nad ostatními.

Zpět v redakci se Josef(ína) snaží hrát roli loajální transgendrové osoby. Setkává se s absurdními požadavky režimu zkracovaného jako PRD (Práce – Radost – Disciplína), režimu neustálého velebení Unie, donášení na kolegy, povinné genderové kázně; vše funguje na principu udavačství a strachu: „Když udám někoho navíc, nikdo mi to nevyčte. Když někoho udat zapomenu, sám budu udat.“ (S. 199)

Josef je sice učitelkou Věrou vtažen do subversivní komunity, musí však být stále obezřetný a předvídatý. A pokud čtenář očekává únik z Unionie do jiného, vpravdě blaženého světa, bude zklamán – letadlo po přistání vítají Špicberky, mj. neonovými písmeny „PRD“.

Jména postav jsou klíčová, avšak průhledná, groteskní. Není nutné komukoli napovídat, kdo je míněn poradcem Pantovským, plk. Faultenem, umělcem Goliášem Bílým, politikem Kytkou, ministrem Rupertem Dlahou, Zdislavem Šavlem, aktivistkou Brécou Blumbergovou, finančníkem Chorošem, unijní komisařkou Ďourovou atp. Naopak křestní jména postav v něm přímo vystupujících (např. Josef, Marie, Věra) podobné významy nenesou, resp. je recenzent neobjevil.

Román svou stavbou připomíná jakousi intelektuální konstrukci, stává se sledem epizod i analytických poznámek, někdy jen věřím jakýchsi vyprávěčsky fiktivních „výkladů“. Charakteristiky postav jsou jen základní. Vnímáme dominantně racionální stavbu motivovanou „hořem z rozumu“. Text se ocitá v blízkosti filozofického či klíčového románu (např. názvy kapitol jsou snad inspirovány tzv. osvícenským románem), nebo nějaké satirické grotesky (připomeňme *Súdraha Münchhausena* Ladislava Mňačka).

Jest to román libertinsky „drzý“,

ovlivněný Markovým *Blaženým věkem*, Orwellovým 1984, Huxleyho *Koncem civilizace*, Zamjatinovým *My* a dalšími. Podobně jako tyto romány má text především varovné poslání, jistě odstupňované estetické hodnoty. Podobně jako před časem politicky „drzý“ román Martina Nezvala *Jak ulovit miliardáře* také „Unionie“ nabízí řadu podnětů k filmové, televizní nebo rozhlasové adaptaci. Bohužel pochybuji, že by dnes někdo riskoval svoji profesní kariéru kvůli něčemu, co představuje tak nekorektní, ba výbušné poselství, že se pod ně skutečný autor dokonce zdráhá podepsat... Prozrazuje to něco o nás samých a o „svobodě v mezích zákonů“, v níž se pohybujeme. Čtenář se vcelku dobře baví, bez větších problémů dešifruje skryté významy a narážky, je konfrontován se stylem, jemuž dobře rozumí: stylem nejednou blízkým žurnalistice, ale místy kvazi populárně odbornému výkladu. Současně si uvědomuje, že motivická i tematická nadsázka (stále ještě), promyšlená intelektuální hra zde uplatněná, se plíživě stává skutečností, a do budoucna málem normalitou, o níž se nediskutuje: zeleným, duhovým, modrým či jiným údělem.

A co je nejhorší? Světlo na konci tunelu, resp. přístávací dráhy po odletu z „báječného unijního světa“, září neonovými písmeny a volá do světa: „Vítejte v Unionii!“

(Citace a paginace z elektronické verze románu)

Tam, kde nohy zvedaly prach a osiny

Trvrz v Železných Horkách, místní části městyse Havlíčkova Borová, je poprvé připomínána v roce 1397. V roce 1569 se dostala do držení pánů z Hradce a byla připojena k rozlehlému polensko-přibyslavskému panství.

Ve druhé polovině 16. století zřejmě přestala sloužit svému účelu a později byla adaptována na špejchar. Objekt je památkově chráněn a nyní došlo k rozšíření památkové ochrany o pozemek s pozůstatky opevnění.

Uvádí to tisková zpráva Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči z 8. října 2025. „Významným charakteristickým rysem tvrže je ji obklopujícího pozemku je její poloha, která má nemalou krajinotvornou funkci a vytváří z ní pohledovou dominantu“, uvádí se mimo jiné v materiálech odůvodňujících smysl památkové ochrany.

„Vlastní tvrz a okolní pozemek se zbytky valů tvoří jeden

kompaktní, historický a funkčně logický celek. Jedná se o výjimečnou terénní situaci, kdy jsou zachovány jak vlastní objekt tvrže, jejíž části jsou začleněny ve hmotě dnešní sýpky, tak dobře čitelné opevnění tvořené příkopem a valem. Pozoruhodná je také historická stabilita území, které bývalo vždy neplodnou půdou, nebo snad jen pastviskem bez většího ekonomického užitku. Právě tato skutečnost, nepříznivý svažité terén a skalní podloží, pomohly zachovat tento pozemek se zbytky unikátního obranného systému až do současnosti,“ praví zdůvodnění.

Špejchar

se objevuje v memoárech spisovatelky, filmové a televizní scenáristky Jaromíry Kolárové, které vyšly v roce jejího úmrtí (2006) pod názvem Divný čas, divná láska. Autorka v nich

mimo jiné vzpomíná na válečné časy v Přibyslavi, Hřištích, Modlíkově a Železných Horkách.

„Jezdila jsem do Hřišť nebo do Modlíkova, obě vesnice byly u Přibyslavi, z nádraží se šlo vždycky do pěkného kopce... Vzhledem ke ‘zkracování fronty’ byly v protektorátu zakázány veškeré zábavy, smích byl na indexu, stejně tak divadlo i tanec. Ale venkovská mládež se nevzdávala, tančilo se ve stodolách, na špejcharech, kde se dalo... Ve špejchaře musel být zateplen každý vikýř, nohy zvedaly prach i osiny, byla jsem na té tancovačce jednou, a málem jsem se zadusila. Proč jsme pro takový nesmysl riskovali život, je mi dosud záhadou. Ale byla v tom zřejmě nejen touha zatancovat si, ale dokázat sám sobě, že se zákazy nedáme zdeptat a že na nás Němci prostě nemají.“

Text a foto: Ivo HAVLÍK

Pokračování ze str. 1.

kavárna má pocit nadřazenosti nad hloupým a nevzdělaným venkovem. V těchto volbách Pražané vyslali signál vyloučené lokality mentálně retardovaných. Nejenže zvolili do parlamentu Lipavského, ale dali mu nejvíce preferenčních hlasů. Tím vyjádřili postoj, názor, hodnocení, identifikaci nejen s touto osobou, ale i s charakteristikami, které ho tvoří. Ve všech možných charakteristikách je Lipavský na nejnižších hodnotách. Ve formální vzdělanosti bakaláře nesplňuje podmínky na výkon profese svých podřízených. Reálná vzdělanost, kterou vykazuje svými vystoupeními a jednáním, je na velmi nízké úrovni. Morálně duchovní úroveň a hodnoty, které vykazuje svým jednáním, jsou pro slušného člověka nepřijatelné. Sociabilita pravěkého člověka byla na vyšší úrovni, než je u Lipavského. Tím, že se Pražané s Lipavským a s jeho charakteristikami ztotožňují, vykazují stejnou úroveň, jakou má on.

Volební výsledky těchto parlamentních voleb nepovažuji za tak důležité, jako signál o úrovni české populace. Sice vedle rostoucího podílu lidí v české populaci neschopných vlastního myšlení a tvořících nemyslící masu roste i malá skupinka kognitivně kompetentních lidí s morální potřebou se angažovat v záchraně společnosti. Nevím však, zda dokáží zabránit dalšímu úpadku české společnosti a zániku českého národa.

Střední generace je nositelem charakteristik, jako je absence vlastenectví, nevzdělanost, konformita, prospěchářství. Tyto charakteristiky jsou typické i, nebo především, pro příslušníky střední generace v povoláních, která tvoří inteligenci (v sociologickém slova smyslu). Pro ilustraci uvádím jeden příklad.

Na Novinkách jsem si přečetl článek Adély Knapové: „Vládne nostalgie po časech, které nebyly dobré“. Článek je

typickým produktem české propagandistické novinařiny.

Myslel jsem, že ho napsala začínající novinářka, avšak na internetu jsem zjistil, že se jedná o „uznávanou“ novinářku, a dokonce spisovatelku. Možná, že její uznání a úspěchy jsou výsledkem skutečnosti, že novinařinu nahradila propagandou. Hodnocení předchozí společnosti není podloženo žádnými fakty, žádnou analýzou.

Věcná analýza chybí tím spíše, že Adéle Knapové bylo v roce 1989 třináct let a neznám dítě tohoto věku, které by shromažďovalo informace o společnosti a analyzovalo je. Poslal jsem autorce svůj článek o hodnocení a srovnávání společností, avšak pochybuji, že bude schopna z poznatků obsažených v článku vycházet. Souvislost mezi autorkou a článkem je zajímavější vzhledem k tomu, co jsem si přečetl na internetu v jejím životopise. Adéla Knapová se jako holka kamarádila s ruskými (nebo spíše ukrajinskými?) okupačními vojáky. V normalizaci jsem neznal žádné dítě, které by se s „ruskými“ vojáky kamarádilo. Ač vůbec neznám její rodiče, z tohoto faktu lze dovodit, že mezi rodinou a normalizační společností žádný konfliktní vztah nebyl a nejspíše tzv. okupace pro její rodinu byla časy dobrými. Spíše bych mohl mluvit o ne dobrých časech já, v sedmdesátých letech s nálepkou pravicového oportunisty, než třináctiletá kamarádka „ruských“ vojáků.

Zmiňuji tento konkrétní článek a konkrétní autorku, protože reprezentují obecnější problém. Pozice ve společnosti zaujímají lidé, kteří byli v roce 1989 dětmi, anebo dokonce se narodili později. Této generaci zcela chybí vlastnost, kterou bych nazval gnoseologickou pokorou, to znamená usilovat o poznání skutečnosti a nemluvit o věcech, které neznám. Z antické filozofie platí myšlenka: „Kdybys mlčel, mohl jsi zůstat filozofem“.

Také je třeba si uvědomit, že

Babiš ani hnutí ANO nejsou demokraté,

Babiš to deklaroval v předvolební debatě výrokem „Nepřipustím referendum...“. A je jedno, jestli se jedná o referendum o vystoupení z NATO, z EU či o jiné téma. Něco jiného by bylo, kdyby řekl, že hnutí ANO či vláda nevyvolá referendum. Demokracie je vláda lidu a politici mají realizovat jeho vůli. Tímto výrokem Babiš doložil, že nepřipustí vládu lidu, nepřipustí demokracii. O tom, že od minulosti se Babiš výrazně neposunul a hnutí ANO neprovedlo sebereflexi, svědčí i osoby, které preferuje do vlády. Adam Vojtěch je symbo-

lem covidových deviací vlády s totalitními manýrami a Robert Plaga je spojen se zločinem na českém školství a vzdělanosti – s inkluzí.

Jazykem politiků jsou zájmy. Tím, co říkají, nesdělují obsah pojmů, ale sledují své zájmy. Proto nelze prvoplánově naslouchat politikům a věřit tomu, co říkají, ale jejich sdělení je třeba dekódovat, dešifrovat, hledat skutečný smysl sdělení. Alena Schillerová napsala „...trauma, které máme ze 40 let komunismu a sovětských tanků“. Nevěřím tomu, že Alena Schillerová je tak hloupá a nevzdělaná, že by nevěděla, co napsala za hloupost. Jednak u nás, ani nikde jinde komunismus nebyl, takže nikdo nemohl mít

Ke kapitalismu si netroufl hlásit ani Václav Havel. Trauma ze sovětských tanků může mít už jen malá část populace, většina populace srpen 1968 nezažila, nebo v dětském věku. Vzhledem k tomu, že Alena Schillerová v osmdesátých letech vystudovala vysokou školu, žádné velké trauma bych u ní také neočekával.

Schillerová se překvapivě nezmiňuje o traumatu z kapitalismu, ačkoliv mnoho lidí bylo ve svých očekáváních kapitalismu značně překvapeno, možná i šokováno. Nevím, zda mladí lidé mají z kapitalismu trauma, ale určité signály společenské reflexe můžeme pozorovat. V minulosti se o emigraci mluvilo jako o hlasování nohama. V současnosti můžeme mluvit o hlasování dělohou.

z komunismu trauma. Pokud má na mysli socialismus, tak od listopadu 1989 do února 1990 výzkumy veřejného mínění přinášely výsledky, že kapitalismus chtělo mít 3-7 procent populace, zatímco drtivá většina lidí si přála navazovat na pražské jaro a chtěla demokratický socialismus (socialismus s lidskou tváří, třetí cestu).

Mladí lidé nemají podmínky k zakládání rodiny a v roce 2024 se narodilo nejméně dětí od vzniku Československa. Dochází k demografické genocidě českého národa. Možná lze mluvit o demografickém kapitalistickém traumatu. Všimne si ho Alena Schillerová, anebo zůstane u kritiky dávných časů?

POZVÁNÍ

Valná hromada **Výboru národní kultury** se koná v sobotu 8. listopadu 2025 na adrese Praha - Politických vězňů 9, začátek je v 10 hodin v místnosti č. 116.

Valná hromada **Unie českých spisovatelů** se sejde rovněž 8. listopadu 2025 na stejné adrese se začátkem ve 13 hodin. O půl hodiny dříve zasedne předsednictvo UČS.

Námet na hollywoodsky film

PAVOL JANÍK

Jedným z pozoruhodných spravodajských prípadov v nie tak dávnych dejinách je dramatický príbeh Erwina van Haarlema. Jeho skutočná totožnosť ostávala zahalená tajomstvom aj na londýnskom súde Old Bailey, kde ho v marci 1989 odsúdili na 10 rokov za špio-náž v prospech Československa bez toho, aby vedeli, koho vlastne súdila, čo predstavuje zrejme absolútny unikát v histórii justície.

Totožnosť podplukovníka Václava Jelínka (23. 8. 1944 – 8. 2. 2022), väzneného v najťažších podmienkach na ostrove Wight, prezradil v roku 1992 úzkemu okruhu britskej kontrarozvedky Security Service (Bezpečnostnej služby, známejšej pod označením MI5) vtedajší šéf československej rozvedky ÚZSI (Úrad pre zahraničné styky a informácie) generál Radovan Procházka.

Československý vyzvedač pôsobil vo Veľkej Británii

od roku 1975 až do svojho zatknutia v apríli 1988. Bol nelegálom, teda človekom so zmenenou identitou. Pojmom ilegálna rozvedka sa označujú príslušníci spravodajského personálu, ktorí odchádzajú na územie predpokladaného protivníka bez toho, aby boli pred test-ným stíhaním chránení diplomatickou imunitou. Zväčša smerujú do cieľa svojho pôsobenia cez tretie krajiny, kde prehlbujú a potvrdzujú vlastnú kryciu legendu, pričom často používajú totožnosť osôb, ktoré už zomreli, alebo dokumenty občanov cudzích štátov.

Hlavným dôvodom pre vysadzovanie nelegálov sú prípravy na možný vojnový konflikt, počas ktorého sú prerušené diplomatické styky, zastavená akákoľvek obchodná činnosť, znemožnené prekračovanie hraníc a odosielanie pošty. V takom prípade nelegáli prevezmú riadenie spravodajskej agentúry na území protivníka a pomocou vysieláčiek komunikujú s centrárou vlastnej tajnej služby.

Na vytvorenie novej holandskej totožnosti

československého špióna, dlho známeho iba pod menom Erwin van Haarlem, pražská centrála využila skutočnosť, že holandská občianka židovského pôvodu Joana van Haarlemová mala počas druhej svetovej vojny dieťa s nemeckým dôstojníkom poľského pôvodu, ktorý bol ubytovaný v domácnosti jej rodičov. Svoje neželané dieťa pred koncom vojny zanechala v detskom domove na území vtedajšieho Protektorátu Čechy a Morava. Po vojne však požiadala Medzinárodný Červený kríž o pátranie po chlapcovi. To bol pre československú rozvedku priaznivý podnet na vytvorenie novej identity pre vhodnú osobu. Po overení, že otec hľadaného dieťaťa padol počas vojny a matka sotva môže identifikovať svojho syna, tajná služba podsunula Medzinárodnému Červenému krížu falošného Erwina van Haarlema.

Ten na základe žiadosti oficiálne získal holandské občianstvo (čiže aj holandský pas) a presídlil sa do Londýna, kde spočiatku pracoval v hoteli Hilton a neskôr založil obchod so starožitnosťami. Vstúpil do spoločenského života aj do niekoľkých židovských organizácií. Po krátkom čase začala centrála pre Haarlema rádiom vysielaf správy a rezidentúra v Londýne zakladať mŕtve schránky. Vybavili ho tajnopisnými prostriedkami a krycími adresami pre posielanie správ centrále. Počas trinástich rokov spravodajskej práce van Haarlem prijal okolo dvesto šifrovaných správ. Britská kontrarozvedka nepochybne monitorovala vysielanie centrály a určila priestor, kde sa nachádza vysielateľ, čo jej umožnilo zistiť, že ide o informácie pre československého agenta.

Je toho viac, čo mohlo viesť

k rozuzleniu prípadu. Niektoré časti správ – kde pochybením mohlo dôjsť k opakovanému použitiu šifry – britská MI5 zrejme dešifrovala. Tak sa dozvedeli, že agent, niekde v Londýne, dostáva pokyny na prenikanie do medzinárodných židovských organizácií, ale aj na získanie informácií o britských firmách, ktoré sa podieľajú na výrobe zbraní systému hviezdnych vojen.

Erwin van Haarlem sa stretol aj s izraelským náčelníkom generálneho štábu Moše Levym a pri návštevách parlamentnej reštaurácie si rád pohovoril s vysokými úradníkmi ministerstiev priemyslu i obrany. Aj to mohlo byť prvotným signálom a dôvodom rozpracovania britskou kontrašpiónážou. Začali ho sledovať, odpočúvať, obklopovať agentmi.

Erwin van Haarlem veľa cestoval. V rokoch 1985-86 opakovane navštívil aj Moskvu a Kyjev. Vyhľadával židov, ktorí zamýšľali odísť do Izraela. Ťažko predpokladať, že by takéto aktivity nesledovala britská kontrašpiónáž. Možno aj jeho obchodné cesty po západnej Európe. Do Paríža, Zürichu, Viedne.

Niekoľkokrát potom pokračoval s iným pasom až do Prahy,

to síce bolo dobré pre riadenie agenta, ale riskantné pre jeho bezpečnosť.

Problémom krytia Erwina van Haarlema boli neuspokojivé ekonomické výsledky jeho obchodnej činnosti. Žil v londýnskej štvrti pre bohatých ľudí a bolo len otázkou času, kedy začne MI5 preverovať, z akých zdrojov si môže dovoliť financovať nákladný životný štýl. Pražská centrála si tieto ťažkosti uvedomovala a snažila sa mu v podnikaní pomôcť. Niektoré obrazy pravdepodobne od neho pod krytím fiktívne kúpila. Lenže predané obrazy sa neskôr opäť našli v jeho obchode. Ak ho už podozrievali, mohli zistiť, že jeho bankové účty a výdavky sú oveľa vyššie ako jeho príjmy. Pred súdom nemohol preukázať, odkiaľ pochádza asi šesťdesiat tisíc libier.

Ďalším háčikom bola vysoká infiltrácia československej rozvedky britskou tajnou službou, a tak nemožno vylúčiť ani to, že ho prezradil niektorý z prebehlíkov spolupracujúcich s Britmi. V uvedenom čase britská ofenzívna výzvedná organizácia (Secret Intelligence Service, známejšia ako MI6) riadila najmenej dvoch vysokých dôstojníkov československej rozvedky pôsobiach v zahraničí a jedného vysokého dôstojníka britského odboru v pražskej centrále.

Signál mohol uniknúť aj z prostredia KGB, kde tiež mala britská MI6 a americká CIA svojich ľudí. V rámci koalície spolupráce sovietska spravodajská služba mala informácie o činnosti svojich vtedajších partnerských výzvedných organizácií spojeneckých – ak chcete satelitných – štátov. Je toho veľa, čo mohlo Erwina van Haarlema priviesť až do Old Bailey.

Mimochodom – v tejto súvislosti treba uviesť, že typovo sa vo svete tajných služieb vždy pokladajú za primárne informácie o výzvedných organizáciách protivníka, za sekundárne sa považujú kľúčové strategické údaje o druhoch a rozmiestnení zbraní hromadného ničenia, o utajovaných alebo

Zatkli ho v roku 1988 priamo pri príjme rádiovkej správy z Prahy,

vyhlásil, že je holandský občan, ale súčasne žiadal, aby o jeho zatknutí informovali československé veľvyslanectvo. Našli u ňho v dutine vydlabanej do mydla ukrytý blok šifier – malý tenký blok papiera, na ktorom je strojom vytlačený neopakujúci sa kľúč na používanie pri posielaní kódu, známy aj ako jednorazový blok. Počas vyšetrovania test DNA preukázal, že Joana van Haarlemová nie je jeho matka, a tak všetky jeho doklady o totožnosti považovali za falošné.

Vyšetrovaním, ani v rámci súdneho procesu mu veľa nedokázali, pretože až na výnimky monitorované vysielanie z Prahy nedešifrovali a navyše sa im nepodarilo zachytiť ani jednu správu, ktorú Haarlem poslal do Prahy. Napriek tomu ho pod falošným menom Erwin van Haarlem odsúdili na desať rokov.

Tým sa však jeho príbeh nekončí. Už spomínaný vtedajší šéf československej rozvedky generál Radovan Procházka napísal 20. februára 1992 podplukovníkovi Václavovi Jelínkovi do prísne stráženého väzenia na Isle of Wight list, kde ho ako jeho nadriadený rozkazom požiadal, aby Britom odhalil svoju skutočnú identitu, čo však adresát pokladal za podvrh a ďalší trik MI5. Napokon sa však predsa len – aj na základe intervencie prezidenta Václava Havla u britskej premiérky Margaret Thatcherovej – vrátil do vlasti, kde ho čakalo nemilé prekvapenie, keďže ho pre zmenu na letisku nezákonne zadržali jeho niekdajší kolegovia z prvej správy Štátnej bezpečnosti, ktorá sa medzičasom premenovala na Úrad pre zahraničné styky a informácie.

Počas nedobrovoľného pobytu v konšpiračnej vile ÚZSI ho bývalí spolupracovníci nútili, aby podpísal rozličné dokumenty, ktorými by sa vzdal finančných nárokov vyplývajúcich z jeho spravodajského pôsobenia v zahraničí. Tajná deportácia nelegála Erwina van Haarlema do Prahy sa uskutočnila v apríli 1993.

Neskôr pracoval ako tlmočník a v tomto postavení sa zúčastnil aj na rokovaníach pri predaji Investičnej a poštovej banky (IPB) japonskému priemyselnému a finančnému konglomerátu Nomura Group. Česká verejnosť sa však naďalej o prípade Erwina van Haarlema nič nedozvedela a vôbec po prvý raz sa o ňom zmienili české médiá až v roku 1996, keď do Prahy prišiel Nigel West, britský spisovateľ zameraný na problematiku tajných služieb, európsky editor amerického časopisu World Intelligence Review a riaditeľ vydavateľstva tiež orientovaného na špiónáž St Ermin's Press. Ten poskytol médiám Erwinovu dobovú fotografiu a očakával, že sa mu van Haarlem ozve, aby s ním mohol napísať jeho memoáre. Lenže Václav Jelínek, ktorý v tom čase už opustil rozvedku a pracoval ako prekladateľ, sa mu neozval a nikomu nezveril tajomstvo svojho niekdajšieho spravodajského pôsobenia.

Až v roku 2005 vyšla kniha

Český špión Erwin van Haarlem,

v ktorej autor Jaroslav Kmenta verejnosti sprístupnil autentické svedectvo Václava Jelínka o jeho kariére nelegálneho vyzvedača. Na publikáciu nepriaznivo reagovalo niekoľko recenzentov, ale ich výhrady mali prevažne ideologický charakter z hľadiska výmeny geopolitických gravitačných polí po roku 1989. Jedna z výhrad bola poznačená urazenou samolúbosťou konkurenčného autora štvorzväzkového diela Československo vo zvláštnych službách Karla Pacnera (29. 3. 1936 – 7. 4. 2021), pretože Václav Jelínek sa so svojim autentickým životným príbehom neobrátil práve naňho. Azda jediná oprávnená kritická pripomienka sa týka poznámky Václava Jelínka, ktorý sa čudoval, akým amatérskym spôsobom ho sledovali zamestnanci britskej tajnej služby MI5, pretože ich činnosť ľahko spozoroval pri rutinných opatreniach zameraných na odhalenie sledovania.

Lenže naozaj existujú dva typy sledovania – utajené a otvorené. Prvý typ sa usiluje odhaliť činnosť sledovaných osôb, kým účelom druhého typu je znervózniť sledované osoby a odradiť ich od zamýšľanej činnosti. Napokon túto prax uplatňovala aj československá Štátna bezpečnosť v rámci preventívno-výchovného pôsobenia najmä vo vzťahu k disidentom, aby upustili od protizákonného konania (jednoducho sa tiež usilovala predchádzať porušovaniu právnych noriem, aby nemusela uplatňovať represívne zásahy).

Osobitnú kapitolu predstavuje osud skutočného Erwina van Haarlema, ktorý sa pod týmto menom narodil 24. 8. 1944 (len o deň neskôr ako Václav Jelínek) a ktorého následne jeho matka ešte pred koncom druhej svetovej vojny odložila do detského domova v Olešoviciach. Neskôr si ho osvojili adoptívni rodičia. Získal ich priezvisko a dostal krstné meno Ivo.

Je to skutočne dojímavý životný príbeh. K náhradným rodičom si vytvoril pekný vzťah, ale najbližšie mu zostali jeho vychovávateľky v ústave pre opustené deti.

Ako vidieť – vojnové udalosti

a špiónáž hlboko zasahujú do najintímnejších a najemocionálnejších psychologických sfér mnohých jednotlivcov. Ako po desiatkach rokov riadenia východonemeckej rozvedky skonštatoval jej šéf Marcus Wolf, nik nemá právo zasahovať do súkromia nevinných ľudí.

Foto: Alena Vykulilová

prípravovaných zásadných politických rozhodnutiach a podobne.

Niektorí pozorovatelia, ktorí chcú znížiť profesionálnu prestíž Erwina van Haarlema, charakterizujú jeho zdroje ako terciárne, ale fakt je, že vo vtedy aktuálnych odzbrojovacích rokovaníach medzi Východom a Západom, najmä medzi Sovietskych zväzom a USA, ktoré sa uskutočňovali na najvyššej úrovni a týkali sa obmedzenia strategických zbraňových systémov, poznatky získané podplukovníkom Václavom Jelínkom zohrali významnú úlohu.

Britská kontrašpiónáž MI5 Erwina asi dva roky rozpracovávala. Nasťahovali sa do bytu vedľa neho a odpočúvali ho.

PŘEČETLI JSME PŘES RAMENO

Velký příběh telefonních ústředen

„Prázdné nebo jen provizorně exploatované. Stále ale ještě lze vysledovat původní účel, bez technického vybavení jsou rozeznatelné od okolní zástavby typologií blízkou výrobním objektům. Předešlým také stopy v urbanismu míst, kde vznikaly, kde se sbíhaly kabely, připomínají komunikační propojení. Schránky pro technologie, s racionálně uplatněnou zásadou dispozičních řešení, klíčových pro pochopení těchto objektů.“

To jsou úvodní slova knihy – slova Benjamina Fragnera Kolektivní monografie ATÚ: Automatické telefonní ústředny.

Tyto expertně navrhované stavby v sobě ukrývaly objemná elektromechanická zařízení a zároveň vyjadřovaly technický pokrok a společenský význam veřejné telekomunikační sítě. Analogové systé-

my však byly záhy nahrazeny digitálními, nevyžadujícími již velké prostory ani lidskou obsluhu. Jejich budovy tak ztratily svůj smysl, mizí v rukou nových vlastníků a představují tak dnes jednu z nejohroženějších skupin průmyslového dědictví.

„Pro prázdné a chátrající budovy současní vlastníci nové využití většinou nehledají – prodej, demolice a nová výstavba na lukrativním pozemku je nejčastějším scénářem, který telefonní ústředny potkává,“ uvádějí editoři knihy Irena Lehkoživová a Jan Zikmund.

A tak i s knihou v ruce zůstávají otázky: Co s budovami, do kterých se výrazně obtiskla doba a účel? Co s domy, které patřily ke státním investicím s nejvyšší prioritou? Dokážeme je dnes obhájit a vdechnout jim nový život?